

Marko Lohikari, Juliane Heinemann i Jordi Matas, dins les imatges projectades per Samuel Navarrete durant l'estrena a Vic de l'espectacle *L'últim camí* de Walter Benjamin. XAVI TORRENT / MMVV

Juliane Heinemann honra la memòria dels exilis a Vic

Intens i emocionant concert inaugural del Mercat de Música Viva

XAVIER CERVANTES
VIC

Cal celebrar que Juliane Heinemann fos la protagonista del concert inaugural de la 31a edició del Mercat de Música Viva de Vic a L'Atlàntida. Per diverses raons, i totes igual d'importantes. D'una banda, per la vàlua artística de *L'últim camí* de Walter Benjamin, un projecte amb el qual Heinemann va guanyar el premi Puig-Porret l'any passat. L'artista berlinesa, instal·lada des de fa quinze anys a Barcelona, desplega un pop de textures electròniques i naturalista exploradora, però prioritzant la comunicació emocional i aconseguint que sigui més rellevant el què que el com. Es a dir, de virtuosismes formals, els justos.

També és important el fons ètic i polític d'un espectacle que s'endinsa en l'últim dia de la vida del filòsof alemany Walter Benjamin, des que el 25 de setembre del 1940 va començar a travessar clandestinament els Pirineus fugint del nazis fins que la desesperació el va dur a prendre una dosi letal de morfina en un hotel de Portbou. Heinemann, i això és significatiu, ho explica amb una poètica musical que evita les obvietats i admetent que el més difícil no és honrar la memòria de Benjamin, sinó la de totes les víctimes anònimes. De fet, tanca l'espectacle amb una cita del filòsof projectada en una gran pantalla: "Es tasca més àrdua honrar la memòria

dels éssers anònims que la de les persones cèlebres". La humilitat honra Heinemann.

La tercera raó té a veure amb el material líric. Heinemann explica l'exili frustrat de Benjamin mitjançant els exilis d'altres poetes. Remenant fragments de poemes de Màrius Torres, Rafael Alberti i Rainer Maria Rilke, entre d'altres, imagina els estats d'ànims d'aquell filòsof que, caminant entre Banyuls i Portbou, havia de combatre una inquietud existencial en el sentit més literal. S'hi jugava la vida.

Un quintet de luxe

La quarta raó és un acte de justícia. Heinemann ha desenvolupat *L'últim camí* de Walter Benjamin amb quatre músics que, com ella mateixa, formen part d'una generació forjada en l'escena jazzística més inquieta de Barcelona, i no només de la jazzística: el bateria Oriol Roca, el contrabaixista Marko Lohikari, el guitarrista Jordi Matas i el saxofonista Marcel·li Bayer. A més, tots quatre han acceptat el desafiament de Heinemann, que els ha desposseït dels instruments. Tret de Roca, que manté alguns elements de la bateria, la resta han de treballar bàsicament amb sons processats. Aquest quintet dibuixa un mapa sonor sintètic, amb capes de so que ballen sense estridències. També l'encerta Heinemann amb la dinàmica del concert. Tot i el misteri dominant, no cau mai en el dramatisme. No ha triat el melodrama ni l'èpica tràgica,

sinó una cosa més subtil. El viatge comença sense solemnitat, i de fet la cançó inspirada en *Caminante, no hay camino*, de Machado, és d'un *dream pop* ben lluminós. Tanmateix, en comptes d'esperança transmet inquietud. I quan el desenllaç és inevitable, la decisió musical també és molt sensible: després de cantar un fragment de *No sents, cor meu*, de Màrius Torres, la cançó acaba amb la bateria marcant els últims batecs de Benjamin alhora amb fermesa i delicadesa, una solució gens òbvia. Tot el concert és ple de detalls com aquests, que demostren la sensibilitat de Heinemann.

Encara hi ha una cinquena raó per celebrar el concert inaugural: l'artista visual Samuel Navarrete. Les imatges filmades seguint el camí de Benjamin porten el paisatge cap a una abstracció que tanmateix no amaga l'origen figuratiu. Això ja funciona prou bé, però el salt expressiu el fa jugant amb la projecció de les imatges en dues pantalles. Una és la que hi ha al fons de l'escenari i l'altra és un teló transparent davant dels músics. Hi ha moments en què aquest joc aconsegueix la il·lusió de veure el grup dins d'una realitat immersiva tridimensional.

L'element visual també serà rellevant en l'espectacle *Constel·lacions*, de Núria Andorrà, el projecte que ahir va guanyar el premi Puig-Porret 2019, dotat amb 10.000 euros. Es tracta d'una proposta que "combina música, visuals i circ" i que s'estrenarà a Vic l'any que ve. ■

Juliane Heinemann abre el Mercat de Música Viva con un electrónico-poético homenaje a Walter Benjamin

Vic se hermana con Portbou

ESCENARIOS

Esteban Linés

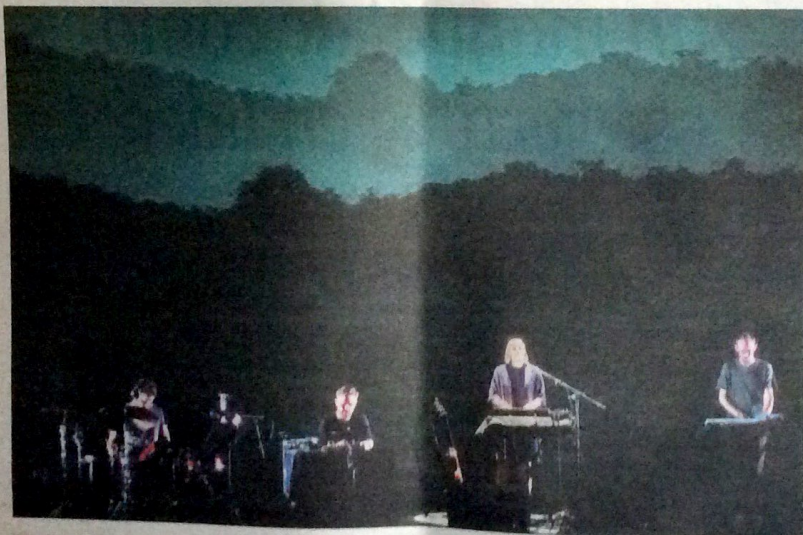
Vic

Arrancó la cita músico-profesional de Vic con la inesperada sorpresa de un chaparrón de dimensiones notables y un cielo de tonos amenazadoramente sombríos. No amedrentó ni lo uno ni lo otro para que el aficionado y el profesional del sector acudiesen a una convocatoria fundamental en el tejido cultural catalán. Un carácter estratégico que fue realizado con la presencia de la activa consellera del ramo, Mariàngela Vilallonga, que se dejó ver en el concierto inaugural.

Una presencia silente la suya pero que sirvió también para dar dimensión al anuncio del premio Puig-Porret de este año (Núria Andorrà, por el espectáculo *Constel·lacions*, que gravita sobre música, visuales y circo) y sobre todo al estreno del notable *L'últim camí de Walter Benjamin*. Una obra concebida y llevada a la práctica por la música y artista alemana Juliane Heinemann, y que aparte de reflejar una indudable inquietud creativa demuestra asimismo cierta dosis de riesgo.

La idea de este proyecto se centraba en revivir (e imaginar, lógicamente) el último día en la vida del filósofo y escritor berlinés Walter Benjamin en su huida del terror na-

Un momento del concierto inaugural, ayer, del Mercat de Música Viva de Vic

zi y su suicidio final en Portbou. A partir de allí, Heinemann ha elaborado un viaje sonoro propio y respaldado por un despliegue visual elaborado en estrecha complicidad por Samuel Navarrete.

Ese camino del título se articuló sobre esas diez piezas originales de Heinemann, de tintes electrónicos

y con una lírica basada y/o inspirada en poemas y textos de escritores de diferentes tiempos y condiciones: Lorca, Juan Ramón Jiménez, Alberti, Paul Celan, Machado, Màrius Torres, Rilke o el propio Benjamin.

El vestido sonoro que ha confeccionado la música germana es de

concepto y materialización electrónica. De hecho, exceptuando el doblamiento de Oriol Roca en baterías electrónica y acústica, el resto de espléndidos músicos que la acompañaban trabajaron sobre teclados electrónicos, mesa de efectos y, en el caso de Marcel·lí Bayer, con clarinete y saxo tratados.

Con un acompañamiento de imágenes que se reflejaban en una pantalla al fondo del escenario e intermitentemente en una pantalla transparente dispuesta entre los músicos y el público, el efecto visual fue brumoso, evocador pero también inquietante por sus tonos borrosos y sombríos.

Las composiciones, por su parte, comenzaron a respirar con dimen-

La obra es brillante conceptualmente, con una electrónica nada previsible e imágenes un punto inquietantes

sión melódica prácticamente a mitad de concierto —que no se extendió más allá de los 45 minutos— con *El soldado soñaba*, basado en *El soldado de Alberti*. A partir de allí, adquirió toda su dimensión un admirable proyecto conceptual con alguna cima sobresaliente como *Mas allà*, que musicalmente exudó melodia, ritmo y espléndida nitidez.

Al final, como había ocurrido en dos momentos anteriores, sobre la pantalla se sobreimpresionó un texto, signado en este caso por el propio homenajeado: "Es tarea más ardua honrar la memoria de los seres anónimos que la de las personas célebres". *Epígrafe català*.

Mística i rumba al Mercat de Vic

CRÒNICA A la primera jornada, Juliane Heinemann va emocionar i Gertrudis va fer vibrar

J. B.
VIC

Tots els accents de la música se citen al Mercat de Vic, si bé l'inici d'aquest any, aquest dimecres, va ser particularment polaritzat: en un no res vam passar del delicat poema electrònic entorn de Walter Benjamin a càrrec de Juliane Heinemann a la detonació festiva de Gertrudis, a cop de rumba,

reggae, tumbao i el que fes falta.

Al teatre Atlàntida, honors merescuts per a Heinemann, protagonista de l'espectacle inaugural, *L'últim camí de Walter Benjamin*, premi Puig Porret de l'any passat (aquesta edició ha anat a parar Núria Andorrà), encaminat a recórrer les últimes 24 hores del pensador alemany. Espectacle, sí, perquè la succe-

sió de cançons i seqüències instrumentals es va fondre amb una exquisida posada en escena en què els músics operaven entre dues pantalles, una de translúcida al llarg de la vora de l'escenari, que recollien les suggeridores imatges paisatgístiques de Samuel Navarrete.

El repertori de la berlinesa-barcelonina es va moure entre

un pop somiador, de melodies esveltes, i un minimalisme etèri, seguint la peripècia final de Benjamin de Banyuls a Portbou fugint dels nazis. A mesura que s'acostava l'hora greu, la música es va anar enfosquint fins a insinuar un alliberament espiritual. Cites als poetes (de Machado a Màrius Torres) i els executants, asos de la música im-

provisada (Jordi Matas, Marko Lohikari, Oriol Roca, Marcel·lí Bayer), col·locats alguns en cases inusuals a càrrec de sintetitzadors. I un missatge final de Benjamin en què feia una crida a «honrar la memòria dels éssers anònims», en consideració a totes les víctimes de la persecució i l'exili.

LÚDIC I DESENFRENAT // Un menú molt diferent, lúdic i desenfrenat, va ser el que va desplegar Gertrudis en una Carpa Negra a vessar. Xavi Ciurans i companyia van estrenar dues cançons amb potenciador de sabor. Si tot-hom calla i la ja airejada *Bon dia vida*, avanços de l'àlbum pro-

“Hay que aprender del pasado para mejorar el presente”

Juliane Heinemann, música, inaugura el Mercat de Música Viva de Vic

E. LINÉS Barcelona

El Mercat de Música Viva de Vic (MMVV) arrancará mañana su 31.ª edición con el estreno de *L'últim camí de Walter Benjamin*, una obra creada y llevada a la práctica por Juliane Heinemann. La cantante, compositora e instrumentista berlinesa ganó con este proyecto el premio Puig-Porret, una de cuyas postestas es devenir el conicerto inaugural del MMVV del año siguiente. Es decir, el que acogerá mañana el Teatre Atlàntida (19 h). Afincada en Barcelona desde hace tres lustros, la música alemana se ha enraizado en la escena local —profesora del Conservatori del Liceu, autora de varios álbumes, uno de ellos junto a Marco Mezquida o música ahora mismo de Maria Rodés o antes de Delafé y las Flores Azules— de forma enriquecedora para todas las partes.

¿Se trata de un homenaje a Walter Benjamin, muerto prácticamente hace ochenta años?

Se trata de un viaje que sería básicamente el último día de su vida. Por la mañana de ese día se despertó y allí es cuando comienza el espectáculo, cuando Benjamin está solo en la montaña esperando a sus compañeros para atravesar los Pirineos. De allí está la bajada a Portbou, una vez allí la mala noticia de que no podía seguir ese viaje y, finalmente, su suicidio por la noche. Esa jornada para mí es metafóricamente como una vida: la mañana, es la vida; la noche, la muerte.

¿Musicalmente será un concierto de canciones o algo más ambiguo?

Son canciones, pero algunas están entrelazadas; también hay recitados, proyecciones...

La idea del proyecto con presencia destacada de lo visual ¿puede dispersar la atención musical?

No, porque es un conjunto, es un viaje visual y musical. Este énfasis en lo visual es debido a que el encargado de los visuales es Samuel Navarrete, muy amigo mío y juntos teníamos esta idea desde el principio. A él le interesaba mucho la vertiente de Walter Benjamin como ensayista sobre la fotografía. En resumidas cuentas, a Walter lo cogemos tanto por su biografía como por su obra.

¿Por qué un vestido electrónico y no acústico o de cantautora?

A lo largo de un año todo ha cambiado mucho. Ha sido tam-

SILVIA POCH

Una reciente imagen promocional de la música alemana

bién un camino para mí, al principio musicalizando poemas, comenzando por una senda más tradicional. Pero al cabo de poco me desvié porque quería darle un punto más oscuro, intenso. Y como ya tengo un poco de experiencia en el ámbito de la música electrónica por otros proyectos

HOMENAJE Y VIAJE

‘L'últim camí de Walter Benjamin’, un viaje sobre una base de poemas y electrónica

míos, me encontré un *sinthe*, comencé a crear música electrónica, y la cosa fue más hacia ese camino.

Le acompañan músicos polivalentes...

Sí, polivalentes y que siempre me han acompañado [Marcel·li Bayer, Jordi Matas, Marko Lohikari y Oriol Roca] en otros proyectos. Son muy eclécticos y sabía que podía trabajar con ellos saliese lo que saliese de mi proceso de creación.

Las canciones se basan en poemas, ¿no?

Sí, buscaba poetas exiliados que

hubiesen vivido algunas de las situaciones por las que atravesó Benjamin. Y que fuesen alemanes, españoles, franceses y catalanes [Machado, Lorca, Màrius Torres, Celan, Rilke]. En cualquier caso, no quería que las letras fuesen mías, aunque al final hay algunos textos míos.

¿En qué se identifica con Walter Benjamin?

Hay dos cosas. Por una parte, su biografía, que es espectacular y muy conmovedora. Conecto también con él porque somos de Berlín. Por otro lado, su obra, que es muy compleja y muy diversa, porque siempre vas descubriendo muchas cosas. Él era un no parar.

¿Hay un mensaje en este proyecto?

Sus ideas son muy actuales y no hemos de olvidar que revolucionó la filosofía de la historia. La historia no es una suma de acontecimientos que motivan el progreso de la humanidad. Suya es la frase de que la historia la escriben los ganadores. Hay que aprender del pasado para entender el presente y mejorarlo.

TIENE ENTRADAS CON DESCUENTO DEL 33% PARA LOS SUSCRIPTORES DE CLUB VANGUARDIA

«La història de Walter Benjamin és actual»

JULIANE HEINEMANN Inaugura el Mercat de Música Viva de Vic

J.B.
BARCELONA

El 26 de setembre del 1940, Walter Benjamin, encallat a Portbou quan, en la seva fugida de la França ocupada rumb a Lisboa i als Estats Units, va ser detingut per la policia franquista amb ordres d'entregar-lo al règim de Vichy, moria després d'ingerir una alta dosi de morfina. Episodi que Juliane Heinemann evoca a *L'últim camí* de Walter Benjamin, el concert inaugural, demà, dimecres, del 31è Mercat de

Música Viva de Vic, conseqüència d'haver obtingut, l'any passat, el premi Puig Porret. L'acompanyarà un refinat quartet integrat per Marcel·li Bayer, Jordi Matas, Marko Lohikari i Oriol Roca.

— **¿Què l'ha portat fins a Walter Benjamin?**

— Un amic me'n va parlar, em vaig interessar per ell i vaig anar descobrint una persona especial, molt cosmopolita i europea, que va tenir un final tràgic.

Jo soc berlinesa com ell i m'agrada la reflexió sobre la identitat, les cultures i les llengües. De Benjamin és tan interessant la seva obra com la seva biografia. Reconstituïnt el seu últim dia de vida, travessant la frontera de camí fins a Portbou, em vaig adonar que podia donar peu a un espectacle.

— **¿Ha fet la ruta que ell va seguir a través de les muntanyes?**

— Sí, i em va emocionar. Són uns 15 quilòmetres, de Banyuls fins

►► Juliane Heinemann, artista berlinesa resident a Barcelona.

